

RAPPORT: UTVIKLINGSPROSJEKT PÅ INDRE HELGELAND

MED UTGANGSPUNKT I **VERDIKJEDENE FRA SKOGEN**

PROSJEKTPERIODE:

- januar – juni 2020

FINANSIERING

- Hattfjelldal kommune
- Grane kommune
- Statskogordningen

Prosjektet er gjennomført i samarbeid mellom

Skognæringsforum Nordland,

Grane Næringsutvikling og

Hattfjelldal Vekst,

i samspill med

Kunnskapsparken Helgeland

Trefiber – et viktig grunnlag for verdiskaping på Indre Helgeland

Bakgrunn for prosjektet

Skognæringsforum Nordland (SfN) har siden 2013 jobbet for bedre rammebetingelser for skog- og trenæringa. I forumet deltar bedrifter og skogorganisasjoner knyttet til verdikjedene fra skogen. Satsingsområder er infrastruktur, verdiskaping, kompetanse og rekruttering.

Gjennom ulike prosjekter, med blant annet «Merverdi fra skogen» og etablering av skogpådriver for Indre Helgelands-regionen, har Skognæringsforum Nordland utviklet et godt samarbeid med Kunnskapsparken Helgeland, Hattfjelldal Vekst og Grane Næringsutvikling.

VERDIKJEDENE FRA SKOGEN PÅ INDRE HELGELAND

De siste tre årene har vi arbeidet for å etablere et bedriftsnettverk for næringsaktører som viderefører ressursene fra skogen. Arbeidet viser at det er et stort potensial for videreutvikling av klynge- og verdikjede-tenkninga i skog- og trenæringa i regionen. Samtidig har arbeidet vist at det er behov for å bygge en felles forståelse av vekstpotensial og utfordringer, både hos næringsaktørene, beslutningstakerne og i forvaltnings- og veiledningsapparatet. Med en felles forståelse kan kreftene forenes for framtidsrettet utvikling av skog- og trenæringa i regionen.

Skogbruket i Nordland er underkommunisert som verdiskapingsaktør og bærekraftig vekstnæring. Sammen med næringsaktørene har prosjektet forsøkt å synliggjøre hva skognæringa bidrar med i form av arbeidsplasser og verdiskaping lokalt og regionalt. Målgruppe har vært allmennhet, skogbaserte næringsaktører, forvaltning og politisk nivå.

“Skogen er en viktig ressurs for å få til det grønne skiftet.” – Regjeringen

---

Skognæringsforum Nordland er et av de fylkesvise skognæringsforumene i Kystskogbruket, et samarbeid mellom skog- og trenæringsaktørene, Fylkesmannens landbruksavdeling, og administrativt og politisk nivå i fylkeskommune. Målet er bedre rammevilkårene for skog- og trenæringa langs kysten.

For mer informasjon, se Kystskogbruket.no.

BEDRIFTENE SOM HAR DELTATT I PROSJEKTET:

<p>Norgesvinduet Svenningdal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vindus- og dørprodusent, produksjon basert på kerneved fra furu • Grane kommune • 120 ansatte • Daglig leder: Knut Gullesen • Styrets leder: Arne MAgido Kvensjø 	 <p>~ i takt med tiden...</p>
<p>Trofors Byggemontering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle typer takkonstruksjoner i tre, snekker-tjenester, leverandør garasjeporter, takplater og trelast • Grane kommune • 4 ansatte • Daglig leder Øystein Kolberg Olsen • Styrets leder: Hans Louis Olsen 	
<p>Helgeland Hogst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogtjenester som stubbefresing, linje- og kantrydding, rydding, vedproduksjon • Grane kommune • 2 ansatte • Daglig leder: Tommy Brataas • Styrets leder: Tommy Brataas 	
<p>Helgeland Flisespikkeri v/Grane Maskinlag SA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flishogger og lager for flis er etablert, ønsker å utvikle næring basert på råvarer fra skogen. • Grane kommune • Daglig leder: Styreleder Pål Ove Wika • Styrets leder: Styreleder Pål Ove Wika. 	
<p>Børgefjell Laft</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handlaftede tømmerbygg, stavlaft, tegning og prosjektering av byggene • Hattfjelldal kommune • 5 ansatte • Daglig leder: Johan Wilhelm Arntsberg • Styrets leder: Johan Wilhelm Arntsberg 	
<p>Susendalen Bygdesag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saging og høvling av spesialvirke av lokalvokst tømme, leiesaging • Hattfjelldal kommune • 4 deltidsansatte • Daglig leder: Terje Daleng • Styrets leder: Terje Daleng? 	
<p>Arbor Hattfjelldal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konstruksjons- og interiørprodukter. Spon for gulv, vegg og tak. MDF for vegg og tak • Hattfjelldal kommune • 64 ansatte • Daglig leder: Bjørn M. Jarmund • Styrets leder: Bjørn M. Jarmund 	

GJENNOMFØRTE AKTIVITETER VINTEREN OG VÅREN 2020:

- Januar/februar, **Verdiskapingsanalyse** for de 7 deltakende skog- og trebaserte bedriftenes bidrag til verdiskaping, med ringvirkninger for lokalsamfunnene i Grane og Hattfjelldal, se informasjon i boks til høyre.
- 26. og 27. februar: **Presentasjon av skog- og trenæringa i Grane og Hattfjelldal for kommunestyrene i Grane og Hattfjelldal**
- **Skogkveld** 10. mars på Grane bygdetun, Helgeland Museums avdeling i Grane. Presentasjon av næringsaktører i verdikjedene fra skogen og diskusjon om hvordan vi kan jobbe for økt vekst og verdiskaping.
- **Næringslunsj Hattfjelldal 11. mars.** Presentasjon av skog- og trenæringa i regionen
- **Den planlagte studieturen til Namsos, med** besøk hos bedriftsnettverket *LEAN Namsos*, Moelven van Severen, Statskogs avdeling og Skogmo Industripark, måtte utgå på grunn av koronarestriksjoner. Det ble isteden arrangert et webmøte hvor bedriften Huurre, initiativtaker for bedriftsnettverket LEAN Namsos, presenterte sitt prosjekt, i tillegg til at Innovasjon Norge presenterte bedriftsnettverksordning, og de deltakende bedriftene fikk presentere seg for innovasjon Norge og hverandre. Diskusjon av etablering av bedriftsnettverk
- **Den planlagte workshopen på Seterstad Gård** måtte også avlyses på grunn av koronapandemien. Her var målet å samle aktørene for utarbeiding av prosjektbeskrivelse for søknad til Innovasjons Norge om støtte til etablering av bedriftsnettverk.
- Det er i forarbeidet for gjennomføringa bygd nettverk og etablert kontakt med
  - Treteknisk for bistand til prosjektutvikling for bedriftsnettverket.
  - Orkland Treforum, som er et bedriftsnettverk for trebearbeidende bedrifter i Orkland kommune.
  - Innovasjon Norge ved Inger Teigstad i Nordland, kontaktperson for videre prosjektutviklingsarbeid.
- **Prosjektsamarbeidet har fungert godt.** Arbeidsgruppa for prosjektet, som har bestått av prosjektleder fra TFoU, daglig leder i Hattfjelldal Vekst og daglig leder i Grane Næringsutvikling har tett dialog og hatt jevnlige møter i

[Klikk her for å legge til en bildetekst]

Skognæringa er hjørnesteiner i Grane og Hattfjelldal

TFoU har sett nærmere på ringvirkningene av Arbor, Svenningdal og fem andre bedrifter innen tre- og skogbasert industri i Grane og Hattfjelldal. Analysene viser at disse bedriftene har rundt 200 arbeidsplasser og 430 millioner kroner i omsetning, og at dette gjennom ringvirkninger gir grunnlag for totalt 255 arbeidsplasser og 420 innbyggere i disse to kommunene. I disse tallene er det inkludert langsiktige virkninger på flytting, husholdningenes lokale kjøp i næringslivet og inntektsendringer for kommunal sektor. Virkningene for lokal hogst og verdiskaping i skogbruk, er ikke med i disse tallene.

Utfra tidligere forskning, kan det antas at det kan ta over ti år før hoveddelen av flyttevirkningene er realisert. Det er likevel grunn til å anta at halvparten av flyttevirkningene realiseres innen en femårsperiode, om denne type bedrifter blir lagt ned og det ikke kommer opp arbeidsplasser som erstatter dette.

Roald Sand

Seniorforsker/Forskningsleder næring- og forvaltningsutvikling TFoU

prosjektperioden, og et godt samarbeidsklima er etablert.

Kunnskapsparken Helgeland har deltatt i de fleste aktivitetene, og er ellers holdt løpende orientert om arbeidet i prosjektperioden. Ordførerne i de to kommunene er holdt orientert om prosjektutviklinga, og øvrig dialog med prosjekteiere har vært god.

RESULTATER FRA PROSJEKTET

- Den gjennomførte ringvirkingsanalysen har vært av stor nytte for prosjektet, og vil i tillegg kunne nyttes av de aktuelle bedriftsaktørene og andre ut over prosjektperioden. Analysen viser at de sju aktuelle bedriftene bidrar med stor verdiskaping i regionen, og synliggjør konsekvensene for lokalsamfunnene dersom aktørene forsvinner – en viktig bevisstgjøring der må arbeides videre for holde oppe.
- Betydningen av at virkemiddelapparatet legger til rette for at næringsaktørene møter lokalpolitisk og administrativt kommunalt nivå er også bekreftet gjennom prosjektet. Tilbakemeldinger tilsier at presentasjonene for kommunestyrene, og «skogkvelden» på Grane bygdetun, bidrar til bedret samspill mellom beslutningsnivå og næring. Dette er ifølge Distriktscenterets gjennomgang av kunnskap fra ulike studier om den kommunale næringsutviklingsrollen, en nøkkel for næringsutvikling i distriktskommuner, hvor kommuneorganisasjonen i fravær av et større virkemiddelapparat, har stor betydning både i rollen som forvalter, tjenesteprodusent og entreprenørpartner (Jensen & Wekre, 2018).
- På grunn av koronapandemien kom ikke prosjektet i mål med det planlagte arbeidet og aktivitetene for å få med bedriftene på søknad om støtte til etablering av bedriftsnettverk fra Innovasjon Norge. Selv om vi gjennom denne siste satsinga har fått med flere nye bedriftsaktører, har prosjektet likevel bekreftet en slags «vegving» hos bedriftene mot å involvere seg i forpliktende samarbeid for å satse på bedriftsutvikling. Arbeidet opp mot bedriftsaktørene i skog- og trenæringa i Grane og Hattfjelldal har nå pågått i til sammen 4 år uten at vi er kommet i mål med bedriftsnettverkssøknad. Aktørene har sterk grad av autonomi, og ser seg selv som uavhengige aktører som er best tjent med å ikke ha forpliktende samarbeid. Dette til tross for at både kunnskapsmiljøene og virkemiddelapparatet lokalt, regionalt, og nasjonalt er tydelige på at åpen innovasjon og klynge- og nettverksarbeid er avgjørende for langsiktig utvikling og vekst.
- Arbeidet med bedriftsnettverksetablering følges imidlertid opp av Kunnskapsparken Helgeland, i tillegg til at næringsselskapene som en naturlig del av sitt virke vil bistå i dette arbeidet.
- Som er oppfølging av prosjektet er det igangsatt en prosess for å få etablert et forskningsprosjekt som kan gå i dybden for å finne ut mer om hva som hemmer og fremmer næringsutvikling mer generelt i kommunene Grane og Hattfjelldal. Målet er i første omgang kvalifiseringsstøtte fra Regionalt Forskningsfond (RFF) for gjennomføring av forprosjekt. Prosjektet vil i tillegg ta utgangspunkt i Grane og Hattfjelldals plan- og utviklingsarbeid knyttet opp mot Kommune 3.0 og Smart Spesialisering.

Kontaktinformasjon:

Skognæringsforum Nordland

v/leder Kurt Jessen
Johansson
Mobil: 95866094

kurt@helgelandhavn.no

Prosjektleder
Torgunn Sollid-Bolås

Mobil: 99498088

Torgunn.sollid-bolaas@tfou.no

Hattfjelldal Vekst

v/ daglig leder Øyvind Nes
Mobil: 99269982

oyvind.nes@hattfjelldalvekst.no

Grane Næringsutvikling

v/Margrethe Jønsson
Mobil: 92031834

margrethe@graneu.no